

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра менеджменту (№ 602)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Костянтин ДЕРГАЧОВ

(ініціали та прізвище)

« 31 » 08 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка і менеджмент підприємства

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 17 «Електроніка та телекомунікації»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 173 «Авіоніка»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Системи автономної навігації та адаптивного управління літальних апаратів»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, заочна, дистанційна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник Самойленко І.О., проф. каф. 602, д.екон.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
Менеджменту (№ 602)

Протокол № 1 від «29» серпня 2023р.

В.о. завідувача кафедри к.е.н., доц

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В.П. Гатило

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Самойленко Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту. Стаж науково-викладацької діяльності більше 16 років. Розробник та викладач дисциплін: «Самоменеджмент», «Динамічне лідерство», «Контролінг», «Інвестиційний менеджмент», «Енергетичний менеджмент», «Зовнішньоекономічна діяльність» та ін.

Напрями наукових досліджень: лідерство, енергетична інфраструктура, соціальна відповідальність, самоменеджмент.

E-mail: samoylbox@gmail.com

Робоче місце: 304 ім. к.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 8 (восьмий).

Обсяг дисципліни: 4 кредити ЄКТС/120 годин, у тому числі аудиторних – 48 год., самостійної роботи здобувачів – 72 год.

Форма здобуття освіти – денна, заочна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – вища математика.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – немає

Дисципліна безпосередньо підтримує виконання Кваліфікаційної роботи бакалавра.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: засвоєння здобувачами методів аналізу економічного стану підприємства і провадження заходів ефективного менеджменту.

Завдання: формування у здобувачів системи фахових знань і практичних навичок із техніко-економічного обґрунтування проектування систем управління ЛА, організації управлінської діяльності на сучасному виробництві систем автоматизації.

Компетентності, які набуваються

Загальні:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.
- ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні .

Спеціальні (фахові) компетентності

- ФК 4. Здатність до аналізу та синтезу систем керування літальних апаратів.
- ФК 9. Здатність оцінювати технічні і економічні характеристики систем та пристроїв авіоніки.
- ФК 10. Здатність обґрунтовувати прийняті рішення, ефективно працювати автономно та у складі колективу.

Очікувані програмні результати навчання:

- ПРН 1. Адаптуватися до змін технологій професійної діяльності, прогнозувати їх вплив на кінцевий результат.
- ПРН 2. Автономно отримувати нові знання в своїй предметній та суміжних областях з різних джерел для ефективного розв'язання спеціалізованих задач професійної діяльності.
- ПРН 3. Відповідально та кваліфіковано ставити та вирішувати задачі, пов'язані зі створенням приладів і систем авіоніки.
- ПРН 4. Розуміти стан і перспективи розвитку предметної області.
- ПРН 5. Організувати власну професійну діяльність, обирати оптимальні методи та способи розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності.
- ПРН 6. Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у професійній діяльності.
- ПРН 7. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
- ПРН 8. Розуміти принципи права і правові засади професійної діяльності в сфері авіоніки.
- ПРН11. Розробляти технічні вимоги до систем та пристроїв авіоніки; здійснювати проектування систем та пристроїв авіоніки з урахуванням вимог замовника та нормативно-технічної документації.
- ПРН 19. Оцінювати технічні і економічні характеристики прийнятих рішень для забезпечення ефективності та високої якості розробок.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економіки та менеджменту підприємства

Тема 1. Підприємство в умовах ринкової економіки.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *Практичне заняття: «Підприємство в умовах ринкової економіки».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Зміст мети та напряму діяльності підприємства. Поняття діяльності та її мети. Підприємницькі та непідприємницькі організації, специфіка їх функціонування. Поняття "підприємство", його специфічні риси. Генеральна мета – місія функціонування підприємства. Загально підприємницькі цілі та вимоги до їх формулювання. Напрями діяльності підприємства, їх класифікація. Зміст основних видів діяльності підприємства.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 години.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Менеджмент сучасного підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Практичне заняття: «Менеджмент сучасного підприємства».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Завдання менеджменту як науки. Завдання менеджменту як мистецтва. Виробничий процес – основа діяльності підприємства. Поняття виробничої діяльності. Загальна модель виробничого процесу. Складність сучасного промислового виробництва, його особливості. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства, їх складові. Основні інформаційні та матеріальні потоки зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Поняття менеджменту, його аспекти. Контур управління. Мета та завдання управління. Вертикальні та горизонтальні зв'язки між цілями підприємства. Ієрархія управління. Нормативні вимоги до управління та політики діяльності підприємства. Етика та культура фірми. Завдання та етика поведінки професійних менеджерів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Виробнича програма підприємства та основи бізнес-планування

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Практичне заняття: «Виробнича програма підприємства та основи бізнес-планування».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Виробнича програма підприємства. Особливості складання бізнес-планів. Основні розділи бізнес-плану. Оцінка ефективності бізнес-планування.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Основні виробничі фонди та виробничі потужності підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Практичне заняття: «Основні виробничі фонди та виробничі потужності підприємства».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Поняття і класифікація основних фондів. Види оцінки основних фондів. баланс руху основних фондів. Знос і амортизація основних фондів. методи розрахунку амортизаційних відрахувань для різних груп підприємств. Показники оцінки використання основних фондів: стан основних фондів, рух, забезпеченість і ефективність використання основних фондів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Оборотні фонди та оборотні засоби підприємства

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Практичне заняття: «Оборотні фонди та оборотні засоби підприємства».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Економічний зміст і поняття оборотних коштів. нормування оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Прискорення оборотності оборотних коштів

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Кадри підприємства та ефективність праці

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

Практичне заняття: «Кадри підприємства та ефективність праці».

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Принципи та методи побудови системи управління персоналом організації. Сучасні принципи і правила управління персоналом організації. Організаційний вплив на структуру управління. Розпорядницький вплив на структуру управління. Прямий вплив. Економічні методи управління. Соціально-психологічні методи управління. Специфічні принципи та особливості управління персоналом у фірмах України, США і Японії

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Економічні результати виробничо-господарської діяльності підприємства

Тема 7. Нематеріальні активи підприємства

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*
- *Практичне заняття: «Нематеріальні активи підприємства».*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Поняття вартості нематеріальних активів та інтелектуальної власності. Фактори, що впливають на величину вартості нематеріальних активів. Вибір виду вартості в залежності від мети оцінки. Облікова політика підприємства, відображення нематеріальних активів в балансах підприємства. Принципи та підходи до оцінки нематеріальних активів і інтелектуальної власності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Собівартість, прибуток, рентабельність

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

Практичне заняття: «Собівартість, прибуток, рентабельність».

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Витрати виробництва та собівартість продукції. Загальна характеристика та класифікація витрат підприємства. Структура витрат виробництва. Аналітичний і графічний методи визначення безбиткового обсягу виробництва. Калькулювання та планування собівартості продукції. Склад статей калькуляції, їх характеристика та методика обчислення. Значення і шляхи зниження собівартості продукції зварювального виробництва в умовах ринкової економіки. Показники ефективності та рентабельності діяльності підприємств.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Ціни та ціноутворення на промислову продукцію в умовах ринкової економіки

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

Практичне заняття: «Ціни та ціноутворення на промислову продукцію в умовах ринкової економіки».

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Економічний зміст та функції ціни. Мета та методи ціноутворення. Зовнішні й внутрішні чинники впливу на процес ціноутворення.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача:
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Ефективність сучасного виробничого підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

Практичне заняття: «Ефективність сучасного виробничого підприємства».

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Стисла анотація: Показники фінансових результатів діяльності підприємства. Поняття доходу, сфера і умови його практичного застосування. Прибуток як узагальнюючий показник діяльності підприємства. Обчислення величини прибутку. Валовий, операційний прибуток. Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування. Чистий (балансовий) прибуток.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислового підприємства. Оцінка ефективності інвестиційних проектів.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.

Практичне заняття: «Інноваційно-інвестиційна діяльність промислового підприємства. Оцінка ефективності інвестиційних проектів».

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Стисла анотація: Зміст інноваційної діяльності підприємства. Інвестиції, їх види, характеристика та класифікація. Поняття інвестиційної діяльності. Суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності. Процес планування капіталовкладень на підприємстві. Сучасна концепція оцінки ефективності інвестиційних проектів. Переваги та недоліки методів оцінки ефективності інвестиційних проектів. Методи оцінки альтернативних (конкуруючих) інвестиційних проектів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Невизначеність і ризик в діяльності підприємства

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.

Практичне заняття: «Невизначеність і ризик в діяльності підприємства».

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Стисла анотація: Сутність інвестиційного ризику. Модель оцінки ефективності інвестиційного проекту з урахуванням ризику.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.

Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувача: Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія та ін.); наочні (ілюстрування, демонстрування) та практичні (практичні роботи, індивідуальне опитування, тестування).

7. Методи контролю

Контроль і оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок студентів має системний характер, базується на принципі наскрізного контролю, який дозволяє забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчального процесу: лекції, практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота студента, поточний контроль, залік. Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів підсумкового контролю у вигляді письмового іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на практичних заняттях	0...2	5	0...10
Виконання і захист самостійних робіт	3...5	3	9...15
Модульний контроль	15...25	1	15...25
Змістовний модуль 2			
Робота на практичних заняттях	0...2	5	0...10
Виконання і захист самостійних робіт	3...5	3	9...15
Модульний контроль	15...25	1	15...25
Усього за семестр			60...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та практичного завдання. За повну правильну відповідь на теоретичні запитання студент отримує по 30 балів, за повну правильну відповідь на практичне завдання – 40 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи та домашні завдання. Знати предмет, мету і завдання менеджменту в системі управління підприємством. Вміти самостійно давати характеристику бізнесу підприємства, здійснювати класифікацію бізнес-структур та процесів, проводити оцінювання стану бізнесу.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі практичні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу. Уміти провести експертну діагностику фінансово-господарського стану підприємства. Розуміти сутність і зміст інвестиційного проекту.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Повно знати основний та додатковий матеріал та уміти його застосовувати. Орієнтуватися у підручниках та посібниках. Безпомилково виконувати та захищати всі самостійні роботи в обумовлений викладачем строк з докладним обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах. Прийняти участь у студентській конференції. Відмінно захистити підсумковий проект оцінки ефективності інвестиційного проекту з урахуванням ризику.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

11. Методичне забезпечення

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&ttp_themes_basket=&disciplinesearch=no&top_list=1&fullsearch fld=&author fld=%D0%A0%D0%BE

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=881>

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=881>

12. Рекомендована література

Базова

1. Сорокіна І.А. Організація праці менеджера: навч. посіб. до практикуму / І.А. Сорокіна, І.М. Кадикова, М.П. Мостова. – Харків: нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. – 44 с.
2. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Управління змінами та розвитком підприємства: навч. посіб. Дніпро: Біла К.О. 2019. 362 с.
3. Аберніхіна, І., Сокиринська, І. Ефективність використання ресурсів підприємства: практичний аспект. Вісник Тернопільського національного економічного університету, 2020. № 3. С. 171-184.
4. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: навч. посіб. Дніпро: ФОП Дробязко С.І., 2020. 180 с.
5. Антонюк О.П., Ступницька Т.М. Економічний аналіз (практикум): посібник. Київ: Патерик, 2021. 320 с.
6. Pedro Matos. ESG and Responsible Institutional Investing Around the World. A Critical Review, 2020 CFA Institute Research Foundation, 2020. URL: <https://www.cfainstitute.org/-/media/documents/book/rf-lit-review/2020/rflr-esg-andresponsibleinstitutionalinvesting.ashx>

Допоміжна

1. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 400 с.
2. Бутко М. П., Бутко І. М., Дітковська М. Ю. Менеджмент інвестиційної діяльності. За заг. ред. М. П. Бутка. К. : Центр учбової літератури, 2018. 480 с.
3. Терещенко С.І. Ресурсний потенціал підприємства: функції та структура. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. 2020. Вип. 2(58). С. 191 - 196.
4. Інвестування: навчальний посібник / І. Ю. Зайцева, М. В. Бормотова; Міністерство освіти і науки України, Український державний університет залізничного транспорту. Харків : УкрДУЗТ, 2017. 170 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Перезозова І.В., Кафка С.М., Запухляк І.Б. Експертиза бізнес-плану як ключовий елемент успіху підприємницької ідеї. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2016. № 8. С. 89-96.
2. Сайт, присвячений проблемам інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ir.org.ua/
3. Чичун В.А., Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності. URL: <http://intkonf.org/ken-chichun-va-palamarchuk-vd-biznes-planuvannya-yak-faktor-uspishnoyi-pidpriemnitckoyi-diyalnosti/>
4. Управління ризиками підприємства (ERM). URL: <https://uk.biengocruise.com/enterprise-risk-management>

5. Експерти назвали головні ризики, з якими стикнеться Україна у 2023 році URL: <https://www.5.ua/dv/life/297142>

6/ Наказ Про затвердження Методичних рекомендацій з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів. URL: <http://parusconsultant.com/?doc=06OBG9B3D7&abz=AHDY7>